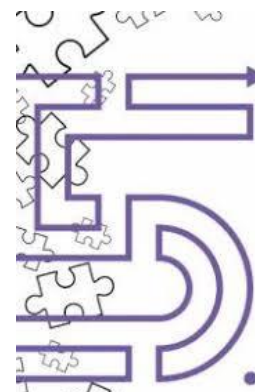

PETI HRVATSKI SIMPOZIJ O RANOJ INTERVENCIJI U DJETINJSTVU

Učinkovitost programa podrške roditeljima djece s PSA u odnosu na roditelje djece s drugim teškoćama u razvoju

Ana-Marija Bohaček, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet, Zagreb
Prof.dr.sc. Ninoslava Pećnik, Studijski Centar Socijalnog rada, Pravni fakultet,
Zagreb

Split 4-6. travnja 2019.

Što je Rz+?

- ▶ *Današnji su roditelji suočeni s povijesno jedinstvenim zadatkom.*
Jesper Juul, 2005

Autorice Programa:

Prof. dr. sc. Ninoslava Pećnik
Branka Starc, prof.
Prof. dr. sc. Marta Ljubešić
Dr. sc. Marina Grubić
Minja Jeić, prof.
Sonja Pribela Hodap, prof.

Namijenjen roditeljima sve djece s TUR od 0-8 godina
Provodi se u vrtićima, Centrima za OO, Udrugama, obiteljskim centrima

Učinkovitost programa evaluirana 2013. i 2016. godine

<https://www.rastimozajedno.hr>

- ▶ Radionice s roditeljima, a ne Škole za roditelje
- ▶ Podrška roditeljstvu, a ne Edukacija roditelja
- ▶ temeljne psihološke potrebe i optimalan roditeljski kontekst (Deci i Ryan, 2000.; Grolnick i sur., 2008.) – potreba za privrženosti, kompetencjom, autonomijom
- ▶ kvalitete roditeljskog vodstva (Juul, 2008.)
- ▶ empatijska interakcija roditelja i djeteta (Hundeide, 1996) – emocionalni, spoznajni, usmjeravajući dijalog
- ▶ četiri stupa roditeljstva (Dylan, 2017) – brižno i njegujuće ponašanje, struktura i vodstvo, uvažavanje djeteta, osnaživanje djeteta
- ▶ ekologija roditeljstva: unutarnji i vanjski resursi roditelja (Quinton, 2004.)

Specifičnosti roditelja djece s PSA

- ▶ Roditeljski stress - roditelji djece s PSA doživljavaju višu razinu stresa od roditelja djece s drugim razvojnim teškoćama, kao i od roditelja djece bez teškoća.
- ▶ Teškoće u svakodnevnoj brizi oko djeteta, smanjen osjećaj roditeljske kompetencije
- ▶ Visoka razina psihološkog stresa povećava vjerojatnost za veći rizik za mentalno zdravlje
- ▶ Majke djece s autizmom doživljavaju stres na svakodnevnoj razini kao vojnici specijalnih jedinica

Karst, J. S. & Van Hecke, A. V. (2012) Parent and family impact of autistic spectrum disorders: a review and proposed model for intervention evaluation. Clinics of Child and Family Psychology Review

Hoffman, C. D., Sweeney, D. P., Hodge, D., Lopez-Wagner, M. C. & Looney, L. (2009) Parenting stress and closeness: mothers of typically developing children and mothers of children with autism. Focus on Autism and Other Developmental Disabilities

Estes, A., Olson, E., Sullivan, K., Greenson, J., Winter, J., Dawson, G. & Munson, J. (2013) Parenting-related stress and psychological distress in mothers of toddlers with autism spectrum disorders. Brain and Development,

Istraživačka pitanje

- ▶ Postoje li značajne promjene nakon sudjelovanja te jesu li promjene u svim grupama s obzirom na teškoću iste ili se razlikuju?
- ▶ Učinkovitost programa podrške roditeljima djece s PSA u odnosu na roditelje djece s drugim teškoćama u razvoju

Sociodemografska obilježja sudionika evaluacije prije i poslije programa

- ▶ 316 roditelja, 48 grupa, RH, 2014. -2018.

Spol roditelja	48 tata	268 mama *
Dob roditelja	23 – 52 godine	M=36
Ide li dijete u vrtić?	58 = ne	243 = da

Obrazovanje roditelja

Osnovna škola	5%
Srednja škola	46%
Visoka škola	14%
Fakultet	31%
Magisterij/doktorat	3%

* Kralj, T. (2012.) Opterećenje i potrebe roditelja male djece s razvojnim teškoćama. Neobjavljeni magistarski rad. Filozofski fakultet.

Vacca, J. J. (2013). The Parenting Process from the Father's Perspective. Best Practices in Mental Health, 9(2), 79-93.

Sociodemografska obilježja sudionika evaluacije prije i poslije programa

► Obilježja djece

Poremećaj iz spektra autizma	29%
Jezično – govorne teškoće	20%
Intelektualne teškoće	15%
Višestruke teškoće	13%
Motoričke teškoće	6%
Oštećenje sluha ili vida	4%
Atipičan razvoj ali bez dg	13%

Metodologija istraživanja

- **Upitnik prije i nakon radionica**

roditeljski moral (Trute & Hiebert-Murphy, 2005), roditeljski stres (nekompetentnost u roditeljstvu), (Profaca i Arambašić, 2004), roditeljske potrebe -za informacijama, za osobnom podrškom, za podrškom u komunikaciji s okolinom (Bailey i Simeonsson, 1988, prema Kralj i Ljubešić, 2012), interakcije s djetetom rane dobi - vikanje, udaranje/zajedničke aktivnosti, slikovnice, ohrabrivanje samostalnosti, (Pećnik i Starc, 2010).

Statistička obrada: T- test i Višesmjerna analiza varijance za Miješani nacrt (ANOVA)

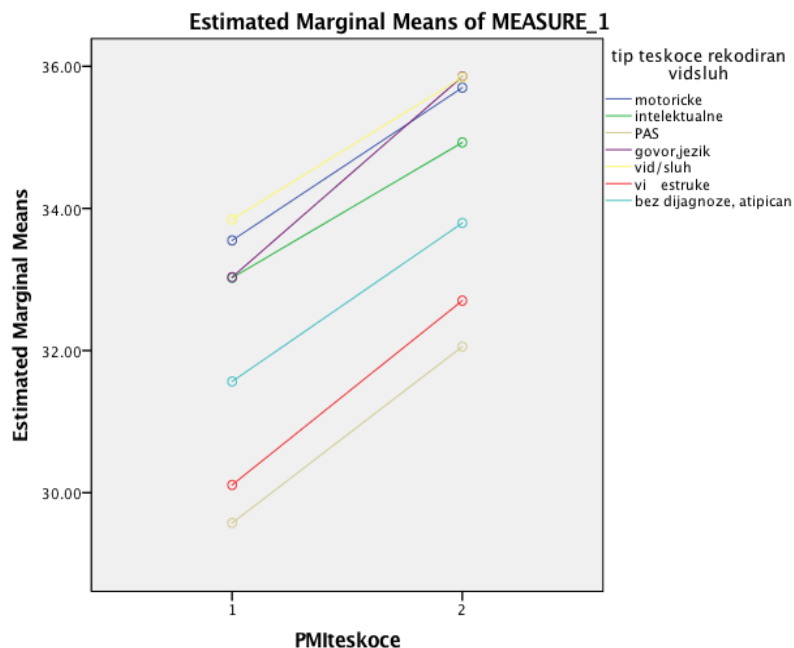
Kontrolna točka: doc.dr.sc.Ajana Low

Rezultati – roditeljski moral

Ukupno:

Prije intervencije		Nakon intervencije				
M	SD	M	SD	t	df	p
31.61	6.45	33.95	5.47	7.97	289	.000

Između grupa:

Nema razlika između grupa.

Program ne djeluje drugačije na roditelje djece s različitim teškoćama – djeluje jednako na sve

Trend da je kod nekih roditelja PMI manji

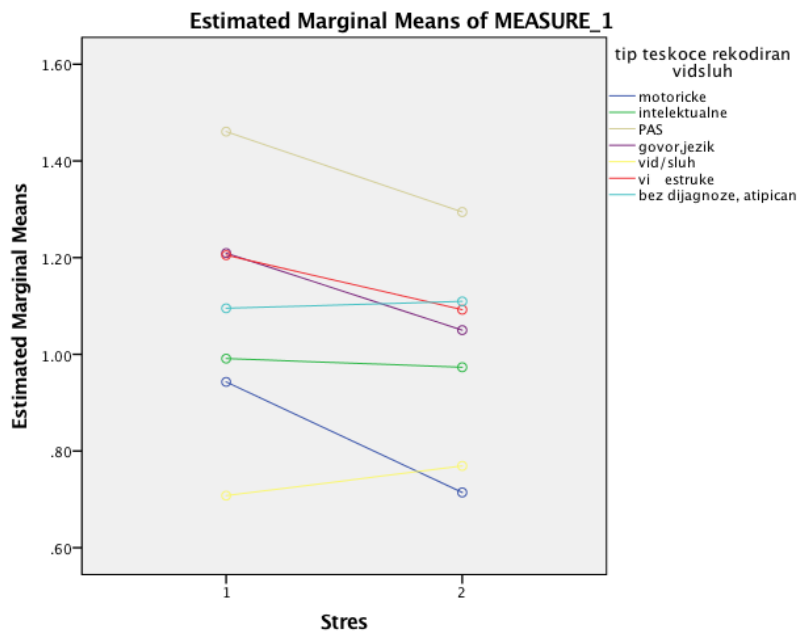
Rezultati – roditeljski stres

Ukupno:

Prije intervencije		Nakon intervencije		t	df	p
M	SD	M	SD			
1.19	0.751	1.09	0.68	2.50	298	.013

Između grupa:

Nema razlika između grupa.

Program ne djeluje drugačije na roditelje djece s različitim teškoćama – djeluje jednako na sve

Trend da je kod nekih roditelja stres viši.

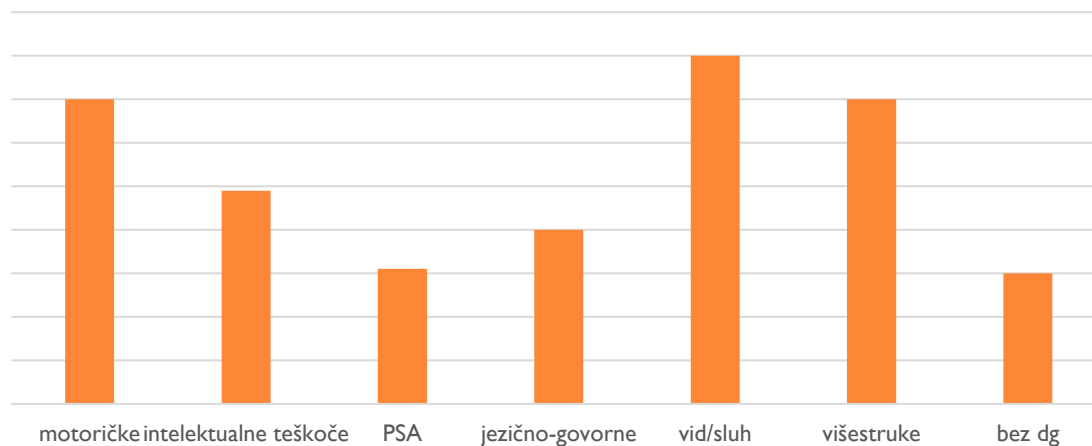
Rezultati – roditeljske potrebe

za informacijama

Prije intervencije		Nakon intervencije				
M	SD	M	SD	t	df	p
7.50	2.78	5.92	3.33	8.66	296	.000

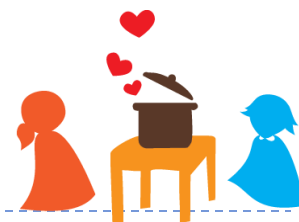
Potreba roditelja za informacijama

Razlika među grupama roditelja djece s pojedinim teškoćama u potrebi za informacijama je općenito značajna (i prije i poslije programa).

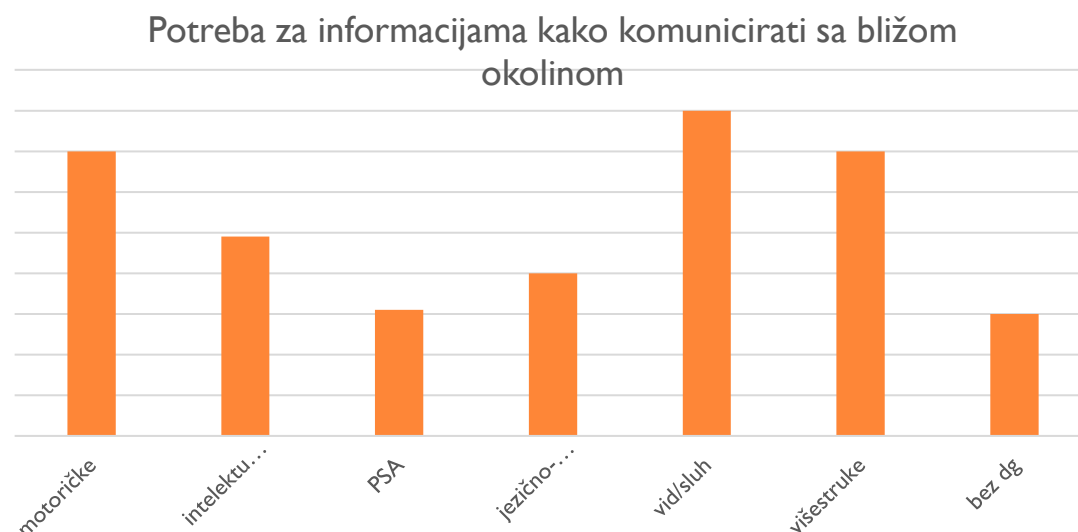

Rezultati – roditeljske potrebe

► za komunikaciju sa bližom okolinom

Prije intervencije		Nakon intervencije		t	df	p
M	SD	M	SD			
1.80	1.85	1.33	1.62	4.78	296	.000

Razlika među grupama roditelja djece s pojedinim teškoćama u potrebi za komunikacijom sa bližom okolinom je općenito značajna (i prije i poslije programa).

Rezultati – roditeljske potrebe

▶ za osobnom podrškom

Prije intervencije		Nakon intervencije		t	df	p
M	SD	M	SD			
8.03	3.50	7.90	3.84	0.71	293	0.476

Postoji trend za potrebom za osobnom podrškom kod roditelja djece s višestrukima teškoćama

za komunikaciju sa širom okolinom

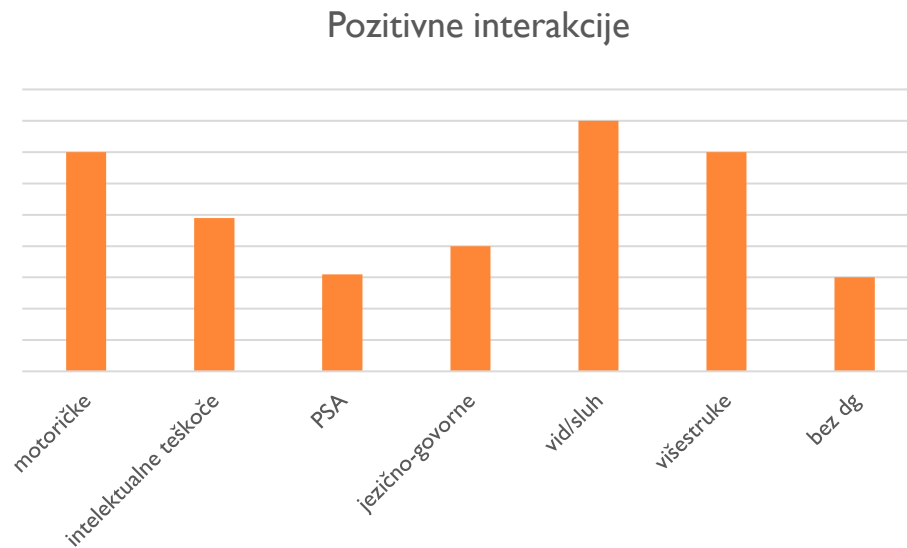
Prije intervencije		Nakon intervencije		t	df	p
M	SD	M	SD			
1.70	1.56	1.09	1.41	6.67	298	.000

Postoji trend za potrebom za informacijama kako komunicirati sa širom okolinom kod roditelje djece s PSA.

Rezultati – pozitivne interakcije

Ukupno: nakon programa RZ+ kod roditelja nema više pozitivnih interakcija sa djecom (čitanje slikovnica, igra...) – "efekt plafona"

Ali između grupa postoji razlika

Majke djece s PSA provode gotovo 50% više vremena nego roditelji djece bez TUR (9,7 sati naspram 6,1 sat)

Roditelji djece s PSA ulažu puno više truda u poticanju djeteta od drugih roditelja (sa i bez djece s TUR)

Tunali, B., & Power, T. G. (2002). Coping by redefinition: Cognitive appraisals in mothers of children with autism and children without autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*

Lambrechts, G., Van Leeuwen, K., Boonen, H., Maes, B., & Noens, I. (2011). Parenting behaviour among parents of children with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*

Zaključak

- ▶ RZ+ program općenito je učinkovit je za roditelje djece s PSA jednako kao i za roditelje djece s drugim teškoćama u porastu roditeljskog morala, osjećaja kompetencije, u potrebi za informacija kako komunicirati za širom okolinom i smanjenju negativnih interakcija sa djetetom.
- ▶ Značajne promjene prije i poslije programa ovisno o vrsti teškoća uočene su u potrebi roditelja za informacijama i u potrebi za načinima komunikacije sa bližom okolinom.
- ▶ Istraživanja ukazuju da roditeljima koriste ovakve vrste programa (pomaci na raznim varijablama)
- ▶ Podaci jesu ohrabrujući, ali nisu univerzalni

McConachie, H., & Diggle, T. (2007). Parent implemented early intervention for young children with autism spectrum disorder: A systematic review. Journal of Evaluation in Clinical Practice

Drew, A., Baird, G., Baron-Cohen, S., Cox, A., Slonims, V., Wheelright, S., et al. (2002). A pilot randomised control trial of a parent training intervention for pre-school children with autism: Preliminary findings and methodological challenges. European Child and Adolescent Psychiatry,

HVALA NA PAŽNJI!

